

tilpummasu virs 77 kg/hl.

Cenas tirgū ir jutīgas pret jebkurām ziņām, kas varētu norādīt, piemēram, par laikapstākļu ietekmi uz ražas potenciālu, kviešu pieejamību no kāda konkrēta reģiona vai – tieši otrādi – par patēriņa samazinājumu vai pieaugumu. Iepriekšējā gada laikā kviešu cenas Euronext biržā svārstījušās vairāk nekā 200 EUR amplitūdā, sasniedzot līdz šim neredzētus cenu līmeņus. Piedzīvojot šādas svārstības lauksaimniecības produkcijas tirgos, palielinājusies arī investīciju plūsma biržās no investoriem, kas nav tieši saistīti ar lauksaimniecību, bet saredz to kā iespēju nopelnīt, līdzīgi kā akciju tirgos. Tas nozīmē, ka, ienākot papildu investīcijām, attiecīgajā brīdī strauji palielinās tirdzniecības aktivitāte biržās – tiek veikta produkcijas iegāde vai pārdošana biržā, kas nekādā mērā nav saistīts ar preču fizisko apriti, bet tikai ar finanšu instrumentu tirdzniecību biržās. Pieaugot tā saukto fondu aktivitātei lauksaimniecības biržās, palielinās arī cenu svārstības, par spīti tam, ka preču fiziskajā aprītē var nebūt būtisku izmaiņu.

Kviešu cenas pēdējos mēnešos atkarībā no to kvalitātes ir samazinājušās par aptuveni 80–100 EUR/mt. Lielākas svārstības esam piedzīvojuši rapša cenās. Gada sākumā cenas biržā par 2021. gada ražu pārsniedza pat 1000 EUR/mt. Šobrīd cenas kritušās un svārstās 590–700 EUR/mt robežās.

Ražas pieņemšana norit raiti, pirmapstrādes kompleksos nav būtisku kavēšanos. Ražas novākšanas piķi gadu no gada visās pieņemšanas vietās kopā pieņemam vidēji 1500 kravas diennaktī. Jēkabili šajā gadā esam palielinājuši produkcijas uzglabāšanas kapacitāti. Turpinām vērtēt iespēju attīstīt arī citu kompleksu jaudas ar jaunu pirmapstrādes punktu izveidi reģionos, kuros šobrīd nav *Latraps* kompleksu. Tāpat būtu nepieciešams sakārtot kvalitātes prasību un analīžu metodiku Latvijas mērogā, kas noteikti būs viena no prioritātēm ziemas periodā, gatavojoties nākošā gada ražai.

Pašlaik ļoti aktuāls ir loģistikas jautājums, jo ģeopolitiskās situācijas rezultātā daļa dzelzceļa vagonu ir palikuši otrpus konflikta līnijai pēc Krievijas iebrukuma Ukrainā. *Latraps*, līdzīgi kā citi tirgus dalībnieki un arī lauksaimnieki, jau agrā pavasarī pauda bažas par potenciālo ietekmi uz dzelzceļa vagonu pieejamību ražas novākšanas laikā, cerot, ka tiks rasts risinājums šādai krīzes situācijai. Šobrīd ziemā piedzīvojam sliktāko scenāriju – pa dzelzceļa pārvadāto lauksaimniecības produkcijas tonnu skaitu ir nepietiekams, kas atstāj būtisku ietekmi uz loģistikas efektivitāti un autoceļu infrastruktūru. Pēc šī brīža situācijas prognozējam, ka pa dzelzceļu pārvadāto tonnu skaitu varētu būt pat divas reizes mazāks kā pērn. Lielāks produkcijas apjoms tiek pārvietots, izmantojot autotransportu, kas palielina transportēšanas izmaksas, kā arī ierobežo iespējas operatīvi veikt produkcijas pārvietošanu un pirmapstrādes kompleksu uzglabāšanas vietas atbrīvošanu.

Eksperta galamērķi lielā mērā saistīti ar novākto graudu kvalitāti. Pirmie kuģi, kas pienākuši pēc 2022. gada ražas pārtikas kviešiem, dosies uz Āfrikas valstīm, Tanzāniju un Nigēriju. Ievērojamu daļu kviešu realizēsīm ES valstīs, kā arī tepat Latvijā. Rapšus realizējam gan Latvijā vietējiem pārstrādātājiem, gan pārdodam uz citām valstīm Eiropā, piemēram, Nīderlandi, Dāniju, Lielbritāniju u.c.

Bez jau minētā pastāv arī agronomiskie izaicinājumi,

piemēram, saistībā ar augu maiņas jautājumiem, kas varētu būt viens no risinājumiem, lai samazinātu dažādu slimību ietekmi un palielinātu kultūraugu, it sevišķi rapšu ražību. Nedaudz kavējas izejvielu piegādes, taču situācija šobrīd ir stabila, un kopumā spējam apgādāt savus biedrus un klientus ar nepieciešamajiem produktiem.

Sandris Bēca, LPKS Durbes grauds valdes priekšsēdētājs:

– Kurzemē uz 18. augustu ir novāktas 3/4 ražas. Atsevišķās saimniecībās noteikti vairāk, citās – mazāk. Ražas ir ne tik aug-

stas, kā gaidīts, bet, manuprāt, tomēr labas, pat mazliet labākas nekā pērn, kad lielais karstums iestājās agrāk. Šogad tas iestājās vēlāk, kas ražai nācis par labu. Lielākā daļa ir pārtikas graudi. Zemgalē esot problēma ar graudu tilpummasu, kas Kurzemē ir varbūt tikai atsevišķām šķirnēm un atsevišķiem laukiem. Lielākā daļa kviešu ir ar 12–13 % proteīna saturu, kas atbilst pārtikas kva-

litātei. Rapšiem eļļas saturs ir salīdzinoši labs – parasti tas ir 41–42 %, bet šogad vidēji 43–44 %, pat līdz 48 % atsevišķās saimniecībās. Auzām tilpummasa ir normāla, un, ja neuznāks lietus pirms to novākšanas, tad kvalitātei vajadzētu būt labai. Rudziem šogad ir novērojami vilka zobi, bet tā ir dabas radīta nepilnvērtība, ko nevaram ietekmēt.

Novākšanu sākām, kad lauki vēl bija diezgan mitri, bet nu jau otro nedēļu gaidām lietu, jo graudi un rapši ir pat pārāk sausi un ir paaugstināta ugunsbīstamība.

Cenas sagādā galvassāpes visiem – tikko divu dienu laikā rapšu cena nokrita par 50 EUR, arī kviešiem bija ievērojams kritums. Kādreiz 5 EUR izmaiņas bija jau liels šoks, bet šobrīd svārstības ir prātam neaptveramas un sarežģī tirdzniecības procesu. Viens no faktoriem, kas, visticamāk, ietekmē cenas, – šobrīd tirgū ienāk Ukrainas jaunā raža, papildus arī pagājušā gada raža.

Bija plānots iepirkt nedaudz vairāk nekā pērn, pagaidām šis apjoms vēl nav sasniegts, bet domāju, ka līdz ražas novākšanas beigām sasniegsim un varbūt pat pieņemsim virs mūsu plānotā apjoma. Ir lauksaimnieki, kuri savu ražas pārdošanas cenu ir nofiksējuši jau ziemā, ir, kas to dara tagad, un ir arī tādi, kas gaidīs labāku cenu. Tā kā lielākais apjoms vēl ir priekšā.

Mums ir ļoti čakli laboranti, esam piestrādājuši, lai nebūtu aizkavēšanās laboratorijās, kur vienlaicīgi strādā četri cilvēki, kas ātri tiek galā ar visiem pienākumiem. Ja kur rodas aizķeršanās, tad tas ir pie izkraušanas. Nododot kravu, maksimums ir bijis jāstāv 2–3 h, kad visi ir saskrējuši vienlaicīgi. Parasti tiek kam galā pusstundas laikā. Pašlaik apmēram 5000 t glabājas zem klajas debess, jo noliktavas ir pilnas un transporta dēļ ir ierobežotas iespējas aizvest kravas uz ostu. Dienā pieņemam ap 4000 t, bet spējam izvest ap 1000 t. Katru dienu veidojas uzkrājums.

Vislielākais izaicinājums lauksaimniekiem vēl ir priekšā – par kādu cenu varēs izaudzēt nākamā gada ražu, jo izejvielas ir kļuvušas dārgas un, kas zina, kāda būs nākamā gada graudu cena. Tāpēc katram pašam ir jāizlemj, kā rīkoties.

Šogad ar pilnu jaudu darbojas mūsu filiāle Priekulē, kur esam piesaistījuši diezgan daudz lauksaimnieku. Prieks par to,